

**Uchwała Nr LXXIX/565/2023
Rady Miejskiej w Łomiankach
z dnia 22 czerwca 2023 roku**

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz
Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na terenie Gminy Łomianki na lata 2023-2028**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.), Rada Miejska w Łomiankach uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na terenie Gminy Łomianki na lata 2023-2028, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Traci moc Uchwała Nr XXXII/284/2020 Rady Miejskiej w Łomiankach z dnia 17 grudnia 2020 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Łomianki na lata 2021-2026.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Łomianek.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały Nr LXXIX/565/2023
Rady Miejskiej w Łomiankach
z dnia 22 czerwca 2023 roku

**Program Przeciwdziałania
Przemocy Domowej
i Ochrony Osób Doznających
Przemocy Domowej
w Gminie Łomianki**

na lata 2023–2028

Wykaz skrótów

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KP – Komisariat Policji

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa

NK – „Niebieskie Karty”

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PIK – Punkt Interwencji Kryzysowej

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

UM – Urząd Miejski

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

SPIS TREŚCI

PRZEMOC DOMOWA	3
DEFINICJA PRZEMOCY	3
RODZAJE PRZEMOCY	5
SKALA PRZEMOCY W ŚWIETLE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH.....	6
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	7
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	8
CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁOMIANKI	10
ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ.....	11
DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY ŁOMIANKI.....	15
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH	15
WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH	20
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU.....	22
ADRESACI PROGRAMU	28
PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	28
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	28
EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU	29
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	30
SPIS TABEL I WYKRESÓW	32
SPIS WYKRESÓW	32
SPIS TABEL	32

PRZEMOC DOMOWA

Definicja przemocy

Przemoc domowa jest problemem złożonym i ma wiele definicji. Powszechnie traktowana jest ona jako akt godzący w osobistą wolność jednostki prowadzący do jej fizycznej, a także psychicznej szkody. Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 535), przemoc domowa to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej”.

W odniesieniu do zachowań przemocowych w środowisku rodzinnym zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu. Pierwszą jest intencjonalność, co oznacza, że postępowanie osoby stosującej przemoc nie jest przypadkowe, ma charakter świadomego i zamierzonego działania. Drugim równoległym mechanizmem jest wykorzystywanie nierównowagi sił fizycznych, psychicznych i ekonomicznych do wymuszenia na osobie bliskiej pożądanego zachowania. Trzecia cecha to uderzenie w dobro drugiej osoby, naruszenie jej wolności osobistej i godzenie w jej podstawowe prawa. Ostatnia cecha to spowodowanie konkretnej szkody psychicznej bądź fizycznej, zadanie bólu i cierpienia.

Osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej są kobiety i dzieci¹. Dotyczy ona jednak również mężczyzn, osób w podeszłym wieku, z niepełnosprawnościami itp. Przemoc wobec osób starszych, definiowana jest jako pojedyncze lub powtarzające się działanie, bądź brak odpowiedniego działania, które występuje w jakiegokolwiek relacji, gdzie oczekuje się zaufania. Przemoc ta może przybierać różne formy, takie jak: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, seksualna, ekonomiczna, a także intencjonalne oraz nieintencjonalne zaniechanie². Ponadto może dochodzić do innego rodzaju przemocy, a mianowicie do dyskryminacji, w formie działań świadomych lub nieświadomych. Ten rodzaj przemocy dotyka

¹ <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html>

² A. Staręga, Przemoc wobec osób starszych. Czasopismo Niebieska linia, Instytut Psychologii i Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Przemoc, 2003.

również osoby starsze, które ze względu na swój wiek są niejednokrotnie dyskryminowane na rynku pracy, w doborze ofert rozrywkowych i rekreacyjnych³.

Wśród osób doznających przemocy może występować wyuczona bezradność, którą określa się jako syndrom zaburzeń poznawczych, motywacyjnych i emocjonalnych powstałych na skutek doświadczania przez jednostkę sytuacji braku kontroli. Dane zjawisko prowadzi najczęściej do braku motywacji zmiany danej sytuacji, przez co praca z osobami dotkniętymi przemocą domową jest niezwykle trudna i czasochłonna⁴. Wyuczona bezradność prowadzi do pojawienia się trzech rodzajów deficytów:

- motywacyjnego, polegającego na zmniejszeniu motywacji do emitowania nowych działań dowolnych, czego wskaźnikiem jest m.in. dłuższy czas latencji;
- poznawczego, polegającego na zaburzeniu w dostrzeganiu zależności pomiędzy reakcją a wzmocnieniem. Jeżeli jednostka, nawet przypadkowo emituje zachowanie, które przynosi jej wzmocnienie, to ma trudności w dostrzeżeniu związku pomiędzy emitowanym zachowaniem, a wzmocnieniem;
- emocjonalnego, czyli pojawienia się lęku oraz uczuć związanych z przygnębieniem i depresją⁵.

Przemoc domowa dotyczy rodzin z różnych środowisk, a także o różnym statusie społecznym i nie jest identyfikowana wyłącznie w rodzinach problemowych. Warto jednak podkreślić, że w dużej mierze dotyczy ona również rodzin, w których występują uzależnienia. Uzależnienie przynajmniej jednego członka rodziny ma niekorzystny wpływ na funkcjonowanie pozostałych jej członków. Wynika to między innymi z atmosfery panującej w domu, a także zaburzonych relacji między członkami rodziny z problemem alkoholowym, narkotykowym lub innym. Stan chronicznego napięcia i stresu wpływa destrukcyjnie nie tylko na funkcjonowanie w życiu codziennym osób dorosłych, ale stanowi także zagrożenie dla prawidłowego rozwoju dziecka. Trwanie w ciągłej niepewności i nieprzewidywalność wydarzeń wywołuje u niego poczucie braku stabilności oraz bezpieczeństwa.

³ E. Sygit, R. Ossowski, Przemoc wobec osób starszych ze względu na ich wiek, płeć i wykształcenie, *Gerontologia Polska*, tom 16, nr 3, 163–168.

⁴ M. Kofta, G. Sędek, Wyuczona bezradność. Podejście informacyjne, [w:] M. Kofta, *Psychologia aktywności: zaangażowanie, sprawstwo, bezradność*, Wydawnictwo Nakom, Poznań, 1993.

⁵ T. Jarmakowski, Styl atrybucji, poczucie kontroli i płeć a podatność na powstawanie syndromu wyuczonej bezradności, *FOLIA PSYCHOLOGICA* 13, 2009, s. 55-73.

Rodzaje przemocy

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

- 1. Fizyczną** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być przeróżne, np. złamania, siniaki, poparzenia, itp. Powodowana jest poprzez np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni⁶.
- 2. Psychiczną** – oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie)⁷.
- 3. Seksualną** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp⁸.
- 4. Ekonomiczną** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób w rodzinie sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku sprawcy albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową⁹.
- 5. Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspakajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka

⁶ J. Helios, W. Jedlecka, Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017, s. 16.

⁷ Tamże, s. 16-17.

⁸ Tamże, s. 19.

⁹ Tamże, s. 21-22.

proceeds unhygienic way of life. Neglect also occurs when a child has satisfied biological needs, but lacks guaranteed proper cognitive stimulation. In extreme cases, neglect leads to an increase in the child's abandonment in the final years, with damage to health, and even life. The form of violence discussed also relatively often affects seniors¹⁰.

6. Cyberprzemoc – violence using electronic devices, most often a phone or computer. It is also defined as cyberbullying, harassment, cyberstalking, or cyberstalking in the Internet. Regardless of the definition, its goal is always to harm another person. The phenomenon of electronic aggression can take various forms: from sending an insulting SMS or email, to creating a fake account on a social media portal¹¹.

Skala przemocy w świetle badań ogólnopolskich

Realized over a period of years, research and conducted statistics show that the problem of domestic violence affects tens of thousands of people annually. It is worth remembering that this is a very sensitive issue and people who experience it often do not want to admit it directly. As it results from statistical data related to domestic violence collected by the Police, in 2022 the total number of people experiencing violence was 71,631, of which 10,982 were children.

Results of nationwide research on child abuse are disturbing: seven out of ten teenagers aged 11-17 reported at least one category of abuse, violence from close adults reported 41%, and 15% of respondents were witnesses of domestic violence. Experiencing domestic violence carries serious consequences both during adolescence and in adult life, and additionally, violent behaviors can be inherited, i.e. transferred to the child of the victim in the future. Given the wide availability of knowledge about the consequences of using violence against children, especially disturbing is the fact that a part of the population still attempts to use physical punishment.

¹⁰ Tamże, s. 25.

¹¹ Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców. NASK Akademia, Warszawa 2020.

w procesie wychowania. Z Raportu Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku wynika, że połowa Polaków (52%) uważa, iż są sytuacje, kiedy dziecko należy ukarać kłapsem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie 21%.

Z „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie” z 2019 roku wynika fakt, że zwiększa się świadomość Polaków na temat zjawiska przemocy domowej. Badanie pokazało, że około 85-90% Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne. Jednak nadal około 10% dorosłych uznaje zachowania przemocowe za normalne. Ponadto, zdaniem 72% respondentów prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni osoby doznające przemocy w rodzinie.

W 2019 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej), przeprowadzone zostało „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Biorący w nim udział specjaliści z zakresu wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy oraz same osoby jej doznające, pozytywnie opowiedziały się za krajowym systemem wsparcia. Szczególną rolę w pracy zespołów interdyscyplinarnych i innych jednostek pełni procedura „Niebieskie Karty”, którą stosuje się w przypadku 90% osób doznających przemocy domowej lub które objęte są pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z treścią art. 6 ustawy 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 535) do zadań własnych gminy należy *opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej*. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej. Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy gminy Łomianki. **Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomianki na lata 2023-2028** jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu. Istotnym elementem Programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom doznającym przemocy, jak i ją stosującym.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne, które uwzględniają temat przeciwdziałania przemocy i regulują postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób doświadczających oraz stosujących przemoc domową. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów **Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomianki na lata 2023-2028**.

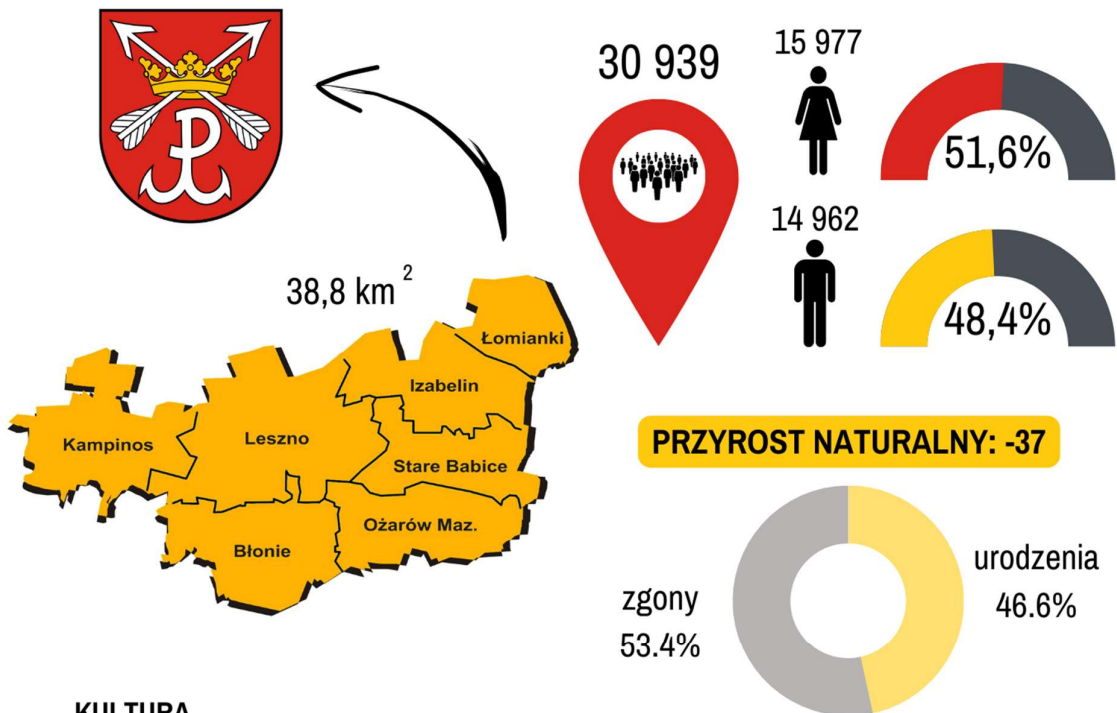
Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy domowej:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;

- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny;
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie materiałów, sprawozdań oraz danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach.

CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁOMIANKI

KULTURA

- Centrum Kultury w Łomiankach
- Biblioteka Publiczna w Łomiankach wraz z filiami
- Integracyjne Centrum Dydaktyczno-Sportowe w Łomiankach

OŚWIATA

- Przedszkole Samorządowe w Łomiankach
- Przedszkole Samorządowe w Dąbrowie
- Przedszkole Samorządowe w Dziekanowie Leśnym
- Przedszkole Samorządowe Nr 2 w Dziekanowie Leśnym
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. M. Kownackiej w Łomiankach
- Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. I. Szewińskiej w Łomiankach
- Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. J. Kusocińskiego w Łomiankach
- Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Dziekanowie Leśnym
- Szkoła Podstawowa im. por. A. Pilcha ps. Góra-Dolina w Dziekanowie Polskim
- Szkoła Podstawowa im. J. i R. Kobendzów w Sadowej

POMOC SPOŁECZNA

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomiankach, w tym:
 - Punkt Interwencji Kryzysowej
 - Dział Wsparcia Dziecka i Rodziny

**Dane statystyczne umieszczone na grafice pochodzą z 2021 roku. W 2022 roku liczba mieszkańców gminy Łomianki wyniosła 26 701 osób.*

ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w gminie Łomianki zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**, który tworzy Burmistrz Łomianek powołując do niego przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi także przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej (jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta), kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 535):

1. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.
2. Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3-5, w szczególności przez:
 - 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
 - 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
 - 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
 - 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
 - 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
 - 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
 - 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;

- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535).

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomianki na lata 2023-2028 wraz z obszarami ich działania przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania

Instytucja	Obszar działania
Ośrodek Pomocy Społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Wczesna diagnoza, • poradnictwo, • udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, • dystrybucja ulotek edukacyjno-informacyjnych, • organizowanie pomocy psychologicznej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, • prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych, • udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, • obsługa organizacyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Komisariat Policji	<ul style="list-style-type: none"> • Uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, • podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

placówki ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none">• Wczesna diagnoza,• przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy,• uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Zespół Interdyscyplinarny i grupy diagnostyczno-pomocowe	<ul style="list-style-type: none">• Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy domowej,• podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,• inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą domową,• rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,• inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc,• opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej,• monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,• dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,• realizacja procedury „Niebieskie Karty”.

Źródło: opracowanie własne

Można wyróżnić także podmioty będące pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, szczególnie w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak:

- instytucje kulturalno-rekreacyjne,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- placówki ochrony zdrowia,
- placówki oświatowe,
- lokalne organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe.

Zasoby ludzkie:

Zespół Interdyscyplinarny w zakresie realizacji **Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomianki na lata 2023-2028** współpracuje z osobami zawodowo zajmującymi się problemem przemocy domowej na szczeblu gminnym oraz powiatowym, do których należą m.in.:

- pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- psycholodzy, psychoterapeuci i pedagodzy,
- funkcjonariusze Policji,
- kuratorzy społeczni oraz zawodowi,
- pracownicy socjalni,
- prawnicy,
- pracownicy ochrony zdrowia,
- członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Na szczeblu krajowym Zespół Interdyscyplinarny realizuje zadania zawarte w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej (wcześniej: Przemocy w Rodzinie), z kolei na poziomie województwa – zadania Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej (wcześniej: Przemocy w Rodzinie).

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY ŁOMIANKI

Analiza danych zastanych

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomianki na lata 2023-2028, a także wcześniej obowiązujące Programy, realizowane są przez OPS w Łomiankach, za pośrednictwem własnych zasobów ludzkich.

Najistotniejszą funkcję w kontakcie z osobą doświadczającą przemocy domowej odgrywają pracownicy socjalni, których zadaniem jest praca z osobami wskazanymi w procedurze „Niebieskie Karty”, a także świadczenie pomocy socjalnej oraz stały monitoring środowiska.

Znaczącą rolę odgrywa **Dział Wsparcia Dziecka i Rodziny**, którego oferta kierowana jest do rodzin z dziećmi, w tym rodzin wieloproblemowych, znajdujących się trudnej sytuacji życiowej, przeżywających trudności w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, ale również borykających się z problemem przemocy domowej. Do głównych form pomocy rodzinom z terenu Gminy świadczonych przez DWDiR należy pomoc w rozwijaniu umiejętności rodzicielskich i zdobywaniu wiedzy potrzebnej w procesie wychowania, jak również pomoc we wzmacnianiu więzi rodzinnych. Dział prowadzi także działalność edukacyjną w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów i porozumiewania się bez agresji. Nie należy także pominąć innych działań realizowanych przez omawiany Dział, takich jak:

- obsługa Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży,
- prowadzenie indywidualnych konsultacji psychologicznych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych,
- uczestniczenie w „Kampanii 19 dni przeciwko Przemocy i Krzywdzeniu Dzieci i Młodzieży” (konsultacje dla specjalistów, konsultacje dla rodziców, publikacje na Facebooku),
- wspieranie funkcji wychowawczych w rodzinie, poprzez świadczenie konsultacji indywidualnych i psychoedukację,
- podejmowanie interwencji kryzysowych w terenie w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia dzieci oraz osób dorosłych,

- uczestniczenie w procedurze Niebieskie Karty,
- promowanie aktywności organizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomiankach w mediach społecznościowych.

Istotnym zasobem w zakresie wsparcia osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej na terenie gminy Łomianki jest także **Punkt Interwencji Kryzysowej** przy OPS w Łomiankach. W Punkcie świadczona jest pomoc osobom znajdującym się w kryzysowej sytuacji życiowej, w tym również osobom doznającym przemocy domowej przez psychologa i terapeutę. W 2022 roku pracownicy PIK udzielili łącznie 491 konsultacji, w tym również z zakresu problematyki przemocy domowej.

Pierwszą analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych (obecnie grup diagnostyczno-pomocowych) w latach 2020-2022. W roku 2022 liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4, funkcjonowało 49 grup roboczych, w tym utworzono 26 grup w roku sprawozdawczym, w ramach, których odbyło się 150 posiedzeń. W analizowanym okresie liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego była stała, ogólna liczba grup roboczych wzrosła, z kolei liczba utworzonych grup roboczych w roku sprawozdawczym ulegała wahaniom. W przypadku liczby posiedzeń grup roboczych również dostrzegalne były wahania, jednakże ich liczba osiągnęła najwyższą wartość w 2022 roku. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 2. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
liczba grup roboczych – ogółem	45	43	49
liczba utworzonych grup roboczych	24	30	26
liczba posiedzeń grup roboczych	128	126	150

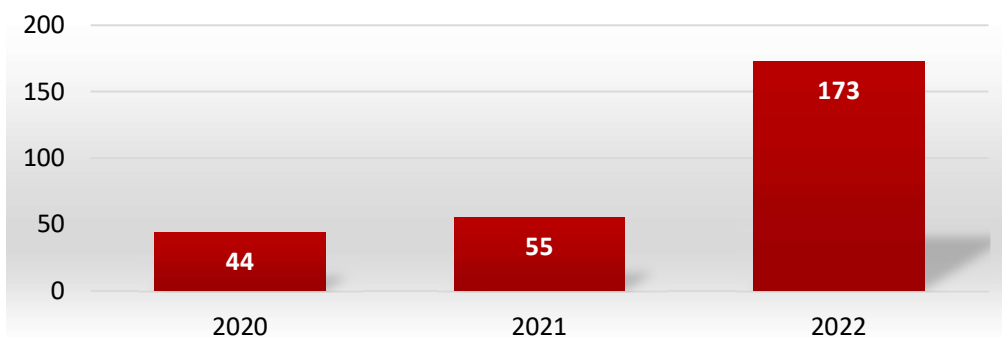
Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2020-2022

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku

z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

OPS w Łomiankach przoduje w działaniach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, a w szczególności pracownicy socjalni, pracownicy PIK i DWDiR są zaangażowani w działania w ramach procedury NK. Jak wynika z danych przedstawionych na kolejnych wykresie, w ciągu ostatnich trzech lat z roku na rok wzrastała liczba działań z zakresu uczestniczenia DWDiR w realizacji procedury. Wzrost kształtuje się na poziomie aż 293%. Wzrost nastąpił w związku ze zmniejszeniem ograniczeń wynikających z pandemii.

Wykres 1. Liczba działań Działu Wsparcia Dziecka i Rodziny przy OPS w Łomiankach realizowanych w ramach procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach w roku 2020, 2021 i 2022

W latach 2020-2022 liczba rodzin dotkniętych przemocą ulegała wahaniom, jednakże w 2022 roku osiągnęła najwyższą wartość, która wyniosła wówczas 49. W przypadku ogólnej liczby osób w rodzinach dostrzegalny jest natomiast regularny wzrost, który w 2022 roku względem 2020 roku wyniósł 23%.

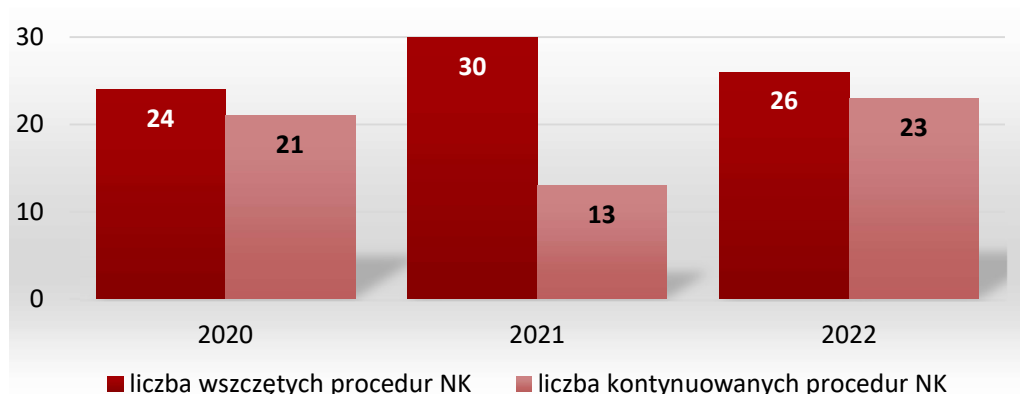
Tabela 3. Liczba rodzin i osób z terenu gminy Łomianki objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba rodzin	45	43	49
liczba osób ogółem	122	126	150

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2020-2022

Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” ulegała wahaniom, osiągając w 2022 roku wartość 26. W 2022 roku oprócz 26 rozpoczętych procedur w roku sprawozdawczym, kontynuowano 23 z lat poprzednich.

Wykres 2. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” na terenie gminy Łomianki w latach 2020-2022

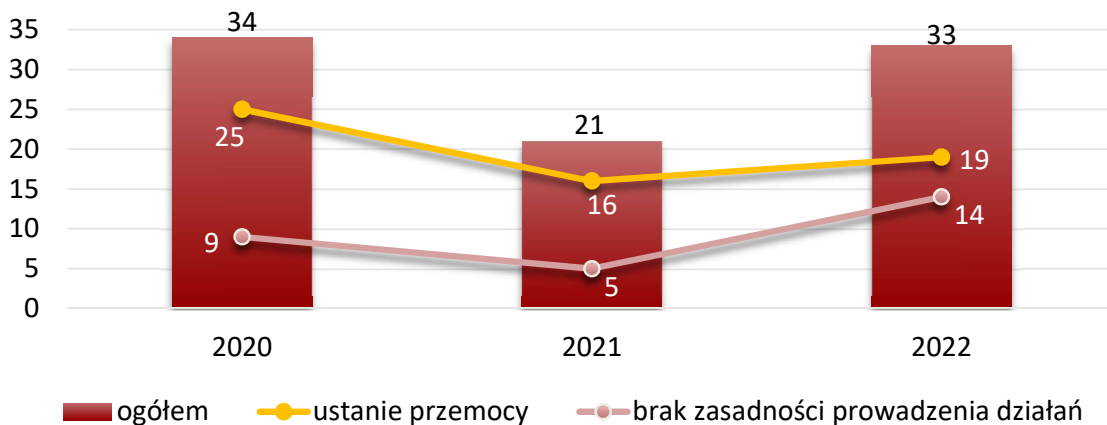

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2020-2022

W oparciu o dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty”, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego w 2022 roku, można stwierdzić, że najczęściej stosowaną formą przemocy w gminie Łomianki była przemoc psychiczna, która dotyczyła wszystkich rodzin objętych wówczas wsparciem w ramach procedury (tj. 26 rodzin). Na drugim miejscu znalazła się przemoc fizyczna, która stanowiła 81% (21 rodzin).

W 2022 roku zakończono 33 sprawy w ramach procedury – z czego 19 z powodu ustania przemocy domowej i zrealizowania planu pomocy, a 14 ze względu na brak zasadności podejmowania działań. Liczba zakończonych procedur na przestrzeni lat 2020-2022 ulegała wahaniom, a w 2021 roku osiągnęła najniższą wartość. Warto zauważyć, że w 2022 roku znaczny udział w zakończonych procedurach miały te, rozstrzygnięte ze względu na brak podstaw do dalszego prowadzenia działań (42%).

Wykres 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2020-2022

Osoby podejmujące się przemocy wobec swoich bliskich, niejednokrotnie działają pod wpływem alkoholu lub środków podobnie działających, wobec tego do zadań członków GKRPA należy również motywowanie sprawców przemocy do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc, a także motywowanie dorosłych osób doznających przemocy do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy i diagnozowanie ich sytuacji w rodzinie. W 2022 roku członkowie Komisji poinformowali 12 osób o lokalnej ofercie pomocy dla członków rodzin z problemem przemocy i skierowali je do placówek działających na terenie Gminy.

Na terenie gminy Łomianki osoby uzależnione i ich rodziny mogą uzyskać pomoc i wsparcie w **Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym**, który w 2022 roku był czynny średnio przez 56 godzin w miesiącu, a poradnictwo w nim było świadczone przez 3 psychoterapeutów ds. uzależnień.

Elementem lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej w każdej gminie jest **profilaktyka oraz edukacja społeczna**. Jak wynika z danych OPS w Łomiankach, w 2022 roku, jak i w latach poprzednich Gmina uczestniczyła w ogólnoświatowej „Kampanii 19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży”. W omawianym roku w ramach kampanii zostały nawiązane partnerstwa lokalne oraz przeprowadzono 15 warsztatów profilaktycznych w szkołach podstawowych na terenie gminy Łomianki, w których udział wzięło ponad 450 uczniów. Ponadto w mediach społecznościowych OPS Łomianki prowadzona jest działalność informacyjna z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Jak wynika z analizy danych będących w posiadaniu OPS Łomianki powyższe działania przyczyniły się do wzrostu świadomości mieszkańców łomianek odnośnie zjawiska przemocy oraz możliwości uzyskania wsparcia i pomocy w tym zakresie.

Wnioski z badań społecznych

W 2023 roku na terenie Gminy zostało przeprowadzone badanie diagnozujące problemy społeczne wśród lokalnej społeczności, w którym uczestniczyło 222 dorosłych mieszkańców Gminy oraz 389 uczniów szkół podstawowych.

Poniżej przedstawione zostały wnioski z przeprowadzonych badań wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów, dotyczące kwestii przemocy wśród mieszkańców gminy Łomianki.

DOROŚLI MIESZKAŃCY

- Przemoc domowa została oceniona jako najważniejszy problem społeczny w gminie Łomianki przez 8,0% badanych.
- Znajomość w swoim otoczeniu rodzin, w których występuje problem przemocy domowej zadeklarowało 20,3% ankietowanych, w tym 0,4% zna wiele takich rodzin.
- Doświadczenie przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem zadeklarowało łącznie 8,4% badanych, a 1,8% przyznało, że doświadczyło jej więcej niż 10 razy.
- Niemal wszystkie osoby deklarujące doświadczenie przemocy, wskazało na przemoc psychiczną, z kolei na drugim miejscu znalazła się jednocześnie przemoc ekonomiczna i zaniedbanie.
- Średnio co trzeci respondent doznający przemocy, wskazał na współmałżonka/ę jako osobę, która ją stosuje.
- Do zastosowania przemocy w okresie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem przyznało się 7,1% ankietowanych mieszkańców Gminy.
- 4,1% badanych uważa, że stosowanie kar fizycznych wobec dzieci jest dobrą metodą wychowawczą, z kolei blisko co piąty wskazuje, że nie posiada w tym zakresie jednoznacznej opinii.
- Doświadczenie cyberprzemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem zadeklarowało 7,7% ankietowanych, z kolei żaden badany jej nie stosował.

UCZNIOWIE

- Co trzeci ankietowany uczeń z gminy Łomianki zadeklarował doświadczenie jakiegokolwiek formy przemocy w okresie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem (36,2%).
- Uczniowie doświadczali przemocy głównie ze strony kolegów/koleżanek, uczniów ze swojej szkoły oraz rodzeństwa, a przede wszystkim była to przemoc psychiczna.
- Do zastosowania przemocy w okresie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem przyznało się 24,3% badanych uczniów, którzy głównie stosowali przemoc psychiczną wobec rówieśników oraz rodzeństwa.
- Problem przemocy rówieśniczej w swojej szkole dostrzega łącznie 62,9% respondentów, w tym co czwarty z nich zauważa ten problem kilka razy w tygodniu.
- Znacznie większy odsetek młodych mieszkańców Gminy doświadczył cyberprzemocy w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem (15,9%), niż ją zastosował (5,1%).

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest zwiększenie skuteczności działań i poziomu współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie rozwiązywania problemu przemocy domowej na terenie Gminy Łomianki.

Cel będzie realizowany w następujących obszarach:

1. Prowadzenie profilaktycznej i edukacyjnej działalności w zakresie ograniczenia skali problemu przemocy domowej na terenie Gminy.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa i specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy domowej.
3. Prowadzenie skutecznych procedur interwencyjnych i działań skierowanych na osoby stosujące przemoc domową.
4. Podniesienie kompetencji osób realizujących zadania dotyczące przemocy domowej, m.in. w zakresie objętym nowelizacją Ustawy.

1. Prowadzenie profilaktycznej i edukacyjnej działalności w zakresie ograniczenia skali problemu przemocy domowej na terenie Gminy

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom.	<ul style="list-style-type: none">• Liczba zainicjowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych.	ZI, UM, OPS, GKRPA, placówki oświatowe, KP, NGO.
2.	Prowadzenie działań informacyjnych na temat miejsc/osób udzielających pomocy i wsparcia w przypadku doświadczenia lub stosowania przemocy.	<ul style="list-style-type: none">• Liczba działań w zakresie rozpowszechnienia informacji.	ZI, UM, KP, GKRPA, OPS, PIK przy OPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE ŁOMIANKI NA LATA 2023-2028

3.	Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz organizacja lokalnych kampanii społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. 	ZI, UM, KP, GKRPA, OPS, NGO, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne, placówki oświatowe
4.	Edukacja mieszkańców w zakresie skutecznych sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach i rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań edukacyjnych. 	ZI, UM, GKRPA, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne, OPS, NGO, placówki oświatowe
5.	Edukacja na temat przemocy domowej oraz związanych z nią innych problemów, takich jak uzależnienia poprzez dystrybucję ulotek, plakatów, organizację pogadanek, zamieszczanie informacji w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych itp.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rozpowszechnionych materiałów edukacyjnych. Liczba informacji w mediach lokalnych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej. 	ZI, UM, KP, GKRPA, OPS, NGO, PPP, placówki oświatowe
6.	Edukacja dzieci i młodzieży na temat rodzajów i form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy domowej i rówieśniczej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych programów/warsztatów. Szacunkowa liczba odbiorców programów/warsztatów. 	placówki oświatowe, UM, KP, GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne
7.	Przeprowadzanie akcji profilaktycznych, w celu podnoszenia wrażliwości i skali reakcji społecznej na kwestie przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych akcji profilaktycznych. 	ZI, UM, KP, GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne
8.	Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba możliwych form/miejsc spędzania czasu wolnego. 	UM, NGO, placówki oświatowe, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne

9.	Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodziców w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych oraz podnoszących ich kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych programów. Szacunkowa liczba odbiorców programów. 	PCPR, PPP, UM, GKRPA, NGO, placówki oświatowe
10.	Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy na terenie Gminy poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców i uczniów.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych badaniem w ramach diagnozy problemu przemocy. 	OPS, UM, placówki oświatowe, NGO

2. Zapewnienie bezpieczeństwa i specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które skorzystały ze schronienia. 	OPS, PCPR
2.	Zapewnienie osobom doznającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba udzielonych porad osobom doznającym przemocy. Liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa. Liczba podmiotów zapewniających bezpłatny dostęp do poradnictwa. 	ZI, PIK przy OPS, GKRPA, OPS, UM, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
3.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą domową.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin otrzymujących pomoc finansową i rzeczową z powodu problemu przemocy. 	OPS

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE ŁOMIANKI NA LATA 2023-2028

4.	Udzielanie rodzinom uwikłanym w problem przemocy domowej, pomocy poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rozpoczętych i zakończonych procedur. Liczba rodzin objętych procedurą. 	ZI, GKRPA, MOPS, KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
5.	Praca socjalna z rodzinami, w których występuje problem przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin, których objęto pracą socjalną. 	OPS
6.	Objęcie rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze wsparciem asystenta rodziny w celu niedopuszczenia do pojawienia się zachowań przemocowych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. 	OPS
7.	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom doznającym przemocy domowej poprzez umieszczanie ich w pieczy zastępczej oraz zabezpieczenie środków na ich pobyt.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, z powodu przemocy domowej. 	PCPR, OPS
8.	Inicjowanie utworzenia grupy samopomocowej/terapeutycznej dla osób doznających przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób uczęszczających na spotkania grupy samopomocowej. 	OPS, UM, NGO
9.	Kontynuowanie działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w zakresie wsparcia osób uwikłanych w problem przemocy domowej, w związku z uzależnieniem członka rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych wsparciem Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego. 	GKRPA, UM
10	Kontynuowanie działalności Punktu Interwencji Kryzysowej przy OPS.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba konsultacji udzielonych osobom doznającym przemocy domowej. 	OPS

3. Prowadzenie skutecznych procedur interwencyjnych i działań skierowanych na osoby stosujące przemoc domową.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób skierowanych do uczestnictwa w Programie. 	ZI, GKRPA, OPS, PCPR
2.	Motywowanie do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które podjęły udział w Programie. 	ZI, GKRPA, OPS, PCPR
3.	Izolowanie osób stosujących przemoc poprzez uniemożliwienie im korzystania ze wspólnie zajmowanego z członkami rodziny mieszkania oraz zakaz zbliżania się do jego otoczenia i miejsc, w których osoba zwykle lub regularnie przebywa.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba interwencji w związku z naruszeniem zakazu zbliżania, kontaktowania się lub wstępu, przez osobę stosującą przemoc domową. 	KP, ZI
4.	Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc, które nie podjęły się uczestnictwa w obowiązkowym programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba złożonych zawiadomień o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia. 	ZI, KP

4. Podniesienie kompetencji osób realizujących zadania dotyczące przemocy domowej, m.in. w zakresie objętym nowelizacją Ustawy.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Przeprowadzenie szkoleń, seminarium, konferencji dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w oparciu o potrzeby szkoleniowe uczestników.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych szkoleń, konferencji. 	ZI, GKRPA, OPS, PIK przy OPS, UM, KP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe
2.	Organizowanie superwizji dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych superwizji. 	ZI, OPS, PIK przy OPS, GKRPA, KP, placówki ochrony zdrowia, PCPR
3.	Uczestnictwo nowo powołanych członków ZI w obowiązkowym szkoleniu.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba członków ZI uczestniczących w szkoleniu. 	ZI
4.	Uczestnictwo członków grup diagnostyczno-pomocowych w szkoleniach, w szczególności w zakresie pracy z osobą doznającą przemocy domowej oraz osobą stosującą przemoc domową.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba członków grup diagnostyczno-pomocowych, uczestniczących w szkoleniach. Liczba przeprowadzonych szkoleń. 	ZI

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- mieszkańców gminy Łomianki, w tym osób zagrożonych wystąpieniem problemu przemocy domowej,
- osób doznających przemocy domowej,
- osób stosujących przemoc domową,
- świadków przemocy domowej,
- osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2028 stanowi kontynuację programów realizowanych w poprzednich latach, uzupełnioną o zdobyte umiejętności i doświadczenia, a także aktualne zapisy prawne, których efekty będą widoczne w:

- zmianie biernych postaw społeczności lokalnej względem zjawiska przemocy domowej,
- podniesieniu jakości funkcjonowania rodzin, w tym promowaniu metod wychowawczych bez użycia przemocy,
- poszerzeniu dostępności i skuteczności pomocy dla osób doznających przemocy,
- wzmocnieniu efektywności działań ukierunkowanych na osoby stosujące przemoc domową,
- wzroście liczby działań w zakresie profesjonalnej pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach **Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomianki na lata 2023-2028** finansowane będą z budżetu Gminy, w tym budżetu OPS i GKRPA oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu Programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej powinny opierać się na:

- ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy przyjąć jedną z niżej wymienionych form lub zasadę triangulacji technik badawczych poprzez zróżnicowane metody pomiaru, tj.:

- a) analizę dokumentów,
- b) badanie ankietowe adresatów Programu,
- c) badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Proces wdrażania założonych w niniejszym Programie działań i celów oraz informacja o aktywności Zespołu Interdyscyplinarnego w danym roku, będą przedmiotem corocznych

sprawozdań przedkładanych Burmistrzowi Łomianek przez Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach. Za koordynowanie realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomianki na lata 2023-2028 odpowiedzialny jest Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach.

Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomianki na lata 2023-2028 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w kolejnej tabeli.

Tabela 4. Harmonogram wdrażania Programu

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Łomiankach o przyjęciu do realizacji „Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomianki na lata 2023-2028”.	III kwartał 2023 r.
Etap II	Koordinacja realizacji zadań objętych Programem.	III kwartał 2023 r. – IV kwartał 2028 r.
Etap III	Sprawozdawczość.	Corocznie w okresie od 2024 r. do 2029 r.
Etap IV	Ewaluacja Programu.	I kwartał 2029 r.

Źródło: opracowanie własne

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Zjawisko przemocy domowej jest problemem dotyczącym rodziny na całym świecie. Zdiagnozowanie jego skali jest szczególnie trudne za sprawą czynników takich jak m.in. wstyd, ukrywanie aktów przemocy domowej przez rodziny oraz ich najbliższe środowisko, a także lęk osób doświadczających przemocy przed ich oprawcami. Tworzenie programów przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej ma na celu udzielanie kompleksowej pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy domowej, przez co rozumie się osoby doświadczające przemocy, stosujące ją oraz jej świadkowie. Realizacja zadań w tym zakresie nie byłaby możliwa, gdyby nie zintegrowane działania wszystkich instytucji i specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy

domowej. Innym czynnikiem mającym znaczący wpływ na ograniczanie skali zjawiska przemocy jest świadomość społeczna. W związku z tym edukacja społeczności z terenu gminy Łomianki stanowi szansę na zmniejszenie tolerancji dla przemocy. Należy również pamiętać, aby podejmowane działania interwencyjne wobec osób doświadczających, jak i stosujących przemoc nie ograniczały się wyłącznie do rozmowy z psychologiem, ale pociągały za sobą szereg działań długofalowych, takich jak trwałe zmiany w postępowaniu osób stosujących przemoc domową, prawidłowe funkcjonowanie społeczne oraz emocjonalne osób doznających przemocy domowej itp.

Cele i zadania zawarte w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Łomianki na lata 2023-2028, realizowane w porozumieniu podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy z najwyższą rzetelnością, powinny pociągać za sobą pozytywne skutki, w postaci rozwiniętego i efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba działań PIK przy OPS Działu Wsparcia Dziecka i Rodziny przy OPS w Łomiankach realizowanych w ramach procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2020-2022	17
Wykres 2. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” na terenie gminy Łomianki w latach 2020-2022	18
Wykres 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022	19

Spis tabel

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania.....	12
Tabela 2. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020-2022 PIK przy OPS 2	16
Tabela 3. Liczba rodzin i osób z terenu gminy Łomianki objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2022	17
Tabela 4. Liczba osób zmagających się z problemem przemocy domowej, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w gminie Łomianki w latach 2020-2022	Błąd! Nie zdefiniowano zakładek.
Tabela 5. Harmonogram wdrażania Programu.....	30

Uzasadnienie

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Łomianki na lata 2023 – 2028 określa sposób realizacji zadań własnych gminy o których mowa w art. 6. ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W programie przewidziano kontynuację zadań realizowanych w latach ubiegłych. Dostosowano zapisy i nazewnictwo w związku z nowelizacją ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Uwzględniono przede wszystkim zadania związane z prowadzeniem profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów dotyczących zjawiska przemocy domowej.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o której mowa powyżej, do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej. Wobec powyższego niniejszą uchwałę należy uznać za konieczną i uzasadnioną.